

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 1.— din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.795
Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Štruna, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje

Kar po načrtani poti!

Zapihala je zadnji čas po naših vaseh na Kočevskem nenavadno ostru sapa, kakršne mi nismo navajeni. Saj milega ozračja za Slovence na podeželju je pač malo, a končno se človek privadi, ker ne porajta, ali sosed da pogled, ali da lepo besedo, ali sme naš otrok med vaško otročad ali ne, če misli, da tega nismo vredni. Tega smo Slovenci tu že navajeni. In, odkar imamo lastne organizacije, lastno glasilo, lastne prireditve, ki nas zbirajo v društvenih dvoranah in se tam med seboj seznanjamo, vse to še gre. A take mrzlot, kot je v letošnji zimi in sedaj zatela naše vasi, tega pa še ni bilo. Neke skupine ljudi, skoro vojaško urejene, prihajajo k nam iz vasi v vasi, nekateri naši sosede hodijo drugam, nočni marši teh skupin po vaseh, tiho medsebojno šepetanje, vse to nas začenja vznemirjati. Mi se ničesar ne zavedamo, da bi komurkoli napravili kako krivico, mi hočemo biti odkritosrčno narodno zavedni, a ne odrekamo nikomur dobre sosesčine. Ne odrekamo zemlje, čegar je last, le to hočemo, da se zemlja obdela od kogarkoli in hiše obljudi od kogarkoli, kar je docela jasno, da bi bilo naravnost izzivajoče, če hočemo od drugod žita, doma naj pa zemlja v pušči leži. Mi hočemo, da se razvijamo kulturno in gospodarsko, pa drugim tega ne odrekamo, saj nikomur ne razbijamo ne skoro dnevnih shodov ne raznih sej v zasebnih hišah, kjer pred vrati stražita vedno dva možka. Ne silimo v skrivnosti, ki se tam razpravljajo, vse to prepuščamo oblastem naše države v polnem obsegu pokroč se njenim zakonom in odredbam v trdnem prepričanju, da bodo vodilni faktorji krmarili naš državni čolnič še naprej tako spretno kot doslej. Da, vse to prepuščamo njim. Tudi se ne mešamo v nam tuje organizacije, bodisi da bi se njim bližali, bodisi da bi jih pritegnili kam drugam. Mi ne opažamo na naši strani nobenih prireditev, ki bi kogarkoli žalile, gospodarsko nikogar ne ubijamo, pač pa smo veseli, da moremo v teh težkih časih sami gospodarsko vzdržati. V prehrani nikogar ne odganjamo, saj na vsem podeželju ni enega slovenskega prehranjevalnega odbora. Zahtevamo zase svoj delež, drugi naj pa dobe svojega. Ne lastimo si kot domačini večjega kosa. Ne protivimo se, da moramo po moko in drugo k trgovcu, ki ne hodi v naše vrste, saj na vsem podeželju ni skoro nobene slovenske trgovine. Ne obstane nobena, ker nima dovolj močne hrbtnice, da bi vzdržala bogato konkurenco. Tudi ne vidimo, da bi nam bilo prizanešeno za vojnimi dajatvami bolj kot drugim, saj razmeroma imamo, bodisi kar tiče moštva ali konj, močan delež na tej nalogi.

To pa nas ne boli, saj svoji državi smo pripravljani dati še mnogo več. Torej v nobenem oziru in na nobenem področju zasebnega ali javnega življenja ne nosimo Slovenci kakšne krivice hotene ali nehotene. In vendar se nekaterih Slovencev, baš ker se zavedajo teh dejstev, polasča slaba volja. Bojimo se, da ne bi kdo v nepremišljenosti napravil kak korak, ki bi slabil naše število, s tem, da bi odšel drugam. Nikakor ne! Slovenci in Slovenke, spomnite se na bodrilne članke, ki vam jih je prinašal „Kočevski Slovenec“ napovedujoč tudi preiz-

kušnje. Kaj, naj bi bila le votla beseda velikega Slovence dr. Korošca: „Mi smo z vami!“ Njegov naslednik izjavlja isto. Slovenija, ki se nas je dvakrat bogato spomnila s prispevki, ni li z nami? Ali ni naš položaj danes veliko boljši, ko imamo prosvetne družinske celice, naša društva? Oklenimo se jih! Če so drugi črnogledi preroki, bomo mi veseli sedanosti, saj sodobni preroki raznih barv navadno slabo zadenejo. Spomnimo se moške besede vodilnih politikov, da hočemo brezpogojno nedotakljivost naše države in mir na naših mejah. Ne tvorimo tudi mi 16 milijonske naše države? In položaj naše države je tako srečen, da nas danes zavida skoro vsa Evropa. Doslej smo varno vozili, a poslej bomo šli po istem tiru. Ne pustimo se vznemirjati od zgoraj navedenih in sličnih pojavov! Krepko zavijte vile, da boš veliko naložil gnoja, ki bo pripravil našo zemljo za novo setev. Veselo vodi plug, ki bo razrahljal njivo in napolni sejavnico, da bo bogato padalo zrnje v brazde naše zemlje, s pogledom na dobro nebo, da boš poleti in jeseni vozil visoko obloženo vozovo in se boš oskrbel za prihodnjo zimo, ko boš v domači hiši z veselo družino zajemal sad svojega znoja.

K. Š.:

† Josip Bambič

župnik na Polici pri Grosupljem

Kot ožjemu rojaku našega okraja, domačinu iz Ponikev pri Dobropoljah, posvetimo nekaj misli blagopokojnemu Josipu Bambiču, župniku na Polici pri Grosupljem. Ni se posebno izredno dvignil v življenju v kaki stroki ali s kakim nenavadnim delom, pa vendar je zapustil take sledove za seboj v srcu ljudstva, kjerkoli je živel in deloval, bodisi kot dijak bogoslovec ali kaplan in župnik, da se ne bodo kmalu zarasli. Bil je izredno vesele narave, živahnega značaja, ljubezniv, družaben, obenem pa priprost, da si je osvojil vsako okolje, kjer je nastopal. Veliko mu je k temu srečnemu značaju pripomogel njegov krasni tenor, katerega je razvijal že kot dijak v Ljubljani pri raznih javnih nastopih, da je zaslovel po svojem lepem glasu v širših krogih podeželske in meščanske družbe. V kakršnikoli družbi je pač bil, povsod je mahoma prišel v razgovor njegov lepi tenor, dokler ga ni dal okušati svojim častilcem. Ko je ležal v bolnici v Ljubljani težko bolan, je bil neprestano oblegan od raznih obiskovalcev, ki kar niso mogli verjeti, da je veseli Bambič omahnil na bolniško posteljo. A njegov veseli značaj mu ni bil v pogubo, kot mnogim mladim ljudem, ki prevzeti od spoštovanja in hvale utonejo v zabavah in pozabijo na resnost

življenja. Bambič ne tako! Zvesto se je od rane mladosti ravnal po svetopisemskem nauku: Je čas smeha, je čas radosti, je čas dela, je čas resnosti. Kot kmetski sin je vžival v mestu trdi kruh revnega študenta, pomagal si je z instrukcijami, da je mogel vzdržati. Tolkel je bedo revnega slovenskega študenta v Ljubljani, kot tisoč pred njim, z njim in za njim. Mehkobe in lagodnosti življenja ni bil nikdar deležen, zato je v poznejšem svojem življenju tako dobro razumel potrebe slovenskega naroda v duhovnem in materialnem oziru. Za pravo narodno delo, ki pomaga ljudstvu s pravo prosveto in gospodarskim delovanjem, se je Bambič vnel pri prvem slovenskem zadrugarju Francu Jakliču, takratnemu učitelju v Dobropoljah. Lahko bi trdil, da kot je dalo Dobropolje prvo Hranilnico in prvo Konzumno društvo ter skoro prvo Mlekarno slovenskemu narodu, tako se je tudi dramatično delovanje med preprostim ljudstvom zgodaj začelo razvijati v Dobropoljah in Bambič je bil najboljši pevec in tudi prvi igravec na takratnem odru Jakliča. In kadar je bil Jaklič dobre volje, kar se je zgodilo česče, ker je hotel ljudstvu pokazati, da naj vse organizatorično delo zadrugištva, prosvete, gospodarstva sloni na dobri volji in neprisiljeni vnemi — zato je vselej, ko se je kak večji nastop posrečil, Jaklič zaklical: „Kje je Bambič, da bomo zapeli.“ Pa sta jo urezala, tisto Jakličevo: Prelepo mi poje črni kos, tam v zelenem bukovicu..., za njima pa drugi dijaki, za temi pa vsi ljudje in je bilo veselo kot v družini, kjer so ljudje povezani v pristrčni ljubezni. Ti ljudje pa so bili povezani v bratstvu idej in kot taki so ustvarjali v Dobropoljah ono, o čemer piše življenjepis Jakliča. S tako šolo je šel Bambič v šolo dr. Janeza Evangelista Kreka, v teologijo. Tako oborožen je nastopil mladi Bambič pot lastnega udejstvovanja kot kaplan na Gorenjskem, kot župni upravitelj na koroški meji, kot župnik na Dolenjskem. Zato je bila njegova župnija za šolski zgled, kako se ustvarja edinost duha, edinost nazorov, edinost dela in edinost skupnih ciljev v takem občestvu kot ga predstavlja katoliška župnija. Dal je znak za skupen nastop in skoro ni ga bilo, ki ne bi vstopil v njegove vrste. Dal pa je tudi svobodo, da so ljudje čutili, kako jih njihov voditelj upošteva, njih voljo, misel in željo. V tem je velika umetnost sodobnega vodstva modernega človeka. Bambič jo je zadel. Premnogi pri najboljši volji in trudu tega ne dosežejo.

Pri svojem delovanju si je Bambič izklesal čudovito trdno voljo. Cel život do pod ramen mu je bil nenadno otrpnil leta 1939. Zdravniki so si lomili glave nad diagnozo in leki, zmajevali so z glavo, češ smrti je zapisan. Bambič se jim je pa smejal: „Vi svoje veste, jaz pa Vam povem, da bom še zdrav!“ Celih 22 mesecev je ležal v bolniški postelji, pa nikdar ni obupal, še zapel je. Zdravniki so strmeli, češ tacega bolnika pa nič ne pogruntamo, nikdo drugi ga ne bo ozdravil, kot njegova čudovita močna volja. In res se je Bambič vrnil na Polico kot aktiven župnik in spet je sam pastiroval, žal ne dolgo, strla ga je pljučnica. V dolgi in težki bolezni pa je ohranil vedno zanimanje za tekoče dogodke. Pri vsakem obisku me je vprašal: No, kaj pa tvoji kočevski Slovenci? Pa sem mu pripovedoval to in ono in ko sem mu potožil, kako malo pokažejo nekateri bogati Slovenci zanimanja

za narodne potrebe na Kočevskem, se je razhudil, umolknil je in se z vso silo dvignil s postelje, zlezal na tla in s trdimi nogami — gibati jih ni mogel — drsal k omari v kotu. Ugovarjal mu nisem, ker nisem vedel kaj hoče, pač pa sem se mu ponudil, da mu pomagam, a glej, že izvleče iz omarice stotak in mi ga ponudi, češ draga je bolezen, a vseeno nekaj moram podpreti vaše vsehvale/redno narodno delovanje. Vzemi tole za list Kočevski Slovenec, katerega z zanimanjem prebiram. Branil sem se, a ni nič pomagalo. Neizmerno se mi je takrat lepa zdelo duša dragega Bambiča. Telesno ves strt, v duši polno skrbi za faro in za pokritje stroškov dolgega zdravljenja, pa še tisoč drugih skrbi in vendar je imela njegova plemenita duša še časa in volje za žrtve svojemu narodu Slovencev na Kočevskem. Naj Ti bodo, dragi Jože, te skromne vrstice v „Kočevskem Slovencu“ hvaležen spomin za Tvoje narodno čuteče srce. Tvojo plemenitost, Tvoje nesebično in požrtvovalno delovanje za dvig slovenskega naroda na raznih popriščih, Tebe uvršča med zaslužne može Tvojega rodnega kočevskega okraja! Narod Ti daje priznanje, dobri Bog pa večno plačilo!

—rše Miroslav :

3

Strossmayer

Strossmayerjevi stiki s Srbi

Leta 1868. je Strossmayer obiskal Belgrad v važni misiji. Rački ga je s posebnim pismom skušal odvrniti od te poti, toda vladika je šel kljub temu, zato da bi usmeril namestništvo v jugoslovanske vode. Namestništvo je bilo namreč mnenja, da je treba podpirati madžarske težnje po samostojni državi, da bi na ta način oslabili Avstrijo. Pri namestništvu ni dosegel nič, pač pa ga je z odprtimi rokami sprejel metropolit; tudi mladina mu je pripravila

navdušene ovacije. Ob tej priliki ga je pozdravil profesor Boškovič kot prvega moža, ki je pripravil duhovno zблиžanje med Srbi in Hrvati.

Leta 1881. je nagovarjal ministrskega predsednika Mijatovića v Belgradu, da naj ustanovi v prestolnici katoliško škofijo. Strossmayer je bil namreč od l. 1851. apostolski vikar za Srbijo in jo je v tej lastnosti sedemkrat obiskal. Dosegel je konkordat med Vatikanom in Črno goro. Zelo mu je bilo pri srcu cerkveno edinstvo med vsemi Slovani, ki je predpogoj duhovnemu edinstvu med njimi. V ta namen je v svojih spisih, govorih in poslanicah utrjeval pot slovanski liturgiji. Papeža Pija IX. je že leta 1859. v Rimu nagovarjal, da obnovi v Rimu ali v Dalmaciji semenišča, kjer bi se svečeniki učili starocerkvenoslovanščine. Izdal je nov glagolski misal in dvignil kult slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda.

Rad bi bil dosegel zблиžanje Rima z Rusijo, da ublaži razmerje med Poljaki in Rusi. Ob priliki devetstoletnice krščenja kneza sv. Vladimira je poslal v Kijev pozdravni brzojav, s čimer si je nakopal ostro grajo vsega avstrijskega in madžarskega tiska. Sam cesar Franc Jožef mu je nad tem izrazil svoje nezadovoljstvo v Bjelovaru, kamor je prišel na vojaške vaje, češ da tak korak nasprotuje katoliški Cerkvi in monarhiji. Vladika pa se je na to možato priklonil in rekel: „Veličanstvo, moja vest je čista!“

Leta 1888. je ves slovanski svet slavil petdesetletnico mašništva vladike Strossmayerja, dve leti pozneje pa petdesetletnico škofovanja. Devetdesetletni stariček je leta 1905. v Djakovu sklenil svoje plodonosno življenje. Živel je v prid, v dušni in časni blagor svojega naroda, ki mu je služil z nesebično ljubeznijo.

Plačajte naročnino!

† Dekan Anton Skubic :

9

Zgodovina ribniške župnije - turški pohodi

Dne 8. julija 1528 je izšlo od deželnega poglavarja Nikolaja pl. Thurna sledeče sporočilo: „Včeraj ob dveh popoldne mi je došlo od bana in za tem od glavarja v Bihaču, da so se Turki preteklo nedeljo utaborili pri Bihaču. Za tem mi je ob osmih popoldne prišlo od oskrbnika v Kostelu pismo, v katerem naznanja, da je na lastne oči videl Turka onstran Kolpe, danes ponoči je došla vest, da so Turki ob šestih zvečer udri v ribniško dolino. Torej so bili Turki zopet v Ribnici, predno je prišla kaka obramba. Pri Kostelu so prebredli Kolpo in divjali skozi Kočevje in Ribnico proti Turjaku. Okrog Ortneka so požgali vse vasi in grozno divjali. Bilo jih je kakih 5000 hitrih konjenikov. Ko pri močnem turjaškem gradu nič ne opravijo, se spuste na izansko polje in drve proti Ljubljani, kjer mimogrede zapalijo nekaj hiš. Ko zvedo, da se zbira zoper nje črna vojska, jo divjaje krenejo na Dolenjsko ter se skozi Ribnico in Kočevje umaknejo na Hrvaško. Deželni glavar jo z vojsko udari za njimi in pride do Ribnice, kjer se je posvetoval s poveljnikom Bernardinom Ričanom. Sklenila sta vrniti se, češ da ni dovolj moči, da bi se postavili zoper premočnega sovražnika. V Kočevju je Turek osvojil neki Tabor in odpeljal mnogo ljudi v sužnost. Ljudje so pustili žito nepožeto na polju ter zbežali z ženami in otroci v trdnjave in gradove. Ljudstvo je moralo obubožati. Ako izvzamemo posvetovanja za pomoč, se ni nič resnega storilo za obrambo naših krajev.

Kakor že omenjeno, so bili nekateri kraji ob hrvaški meji vsled vednih turških napadov skoro popolnoma zapuščeni, domačini so se kar izselili. V te zapuščene kraje, namreč Poljane, Kostel, Metliko in Kras, so se naselili pribežniki iz Bosne, imenovani Uskoki, in

za ureditev teh je dal cesar Friderik I. dne 24. aprila 1532 v Regensburgu Andreju pl. Lambergu, deželnemu upravitelju in Volfgangu pl. Lambergu, vicedomu na Kranjskem ter sve-tovalcema Žigi Višnjegorskemu (Weichselberger) in Jakobu iz Raven svoja navodila. Odkazejo naj tem priselnikom zemljišča, ki naj jih oproste za šest let vseh davčnih dajatev. Ti pa morajo biti pripravljene kot vojniki za morebitne napade. Vsak konjenik dobi za to vsake kvatre po pet renskih goldinarjev, pešec pa po dva ali po renski goldinar. Izmed Uskokov samih pa naj se postavi en ugleden mož kot vojvoda, ki naj dobi za svojo službo 25 renskih goldinarjev letno. Kar bodo Uskoki na svojih pohodih uplenili, naj se od tega ena tretjina ali četrtnina pridrži za cesarja. Urediti pa morajo te nove priseljence tako, da ne bodo domačinom nadležni. Tako je ribniška naddijakonija dobila novovrstne stanovalce.

Videla je pa dežela, da mora skrbeti sama za svojo obrambo, zato so jeli utrjevati kraje, ki jih je Turek največkrat obiskoval. Kočevje in Žužemberk so utrdili že začetkom leta 1536. Leta 1536. so utrdili tudi gradova Ribnico in Čušperk in ju preskrbeli z municijo. Isto leto je izšlo tudi navodilo, kako naj se ljudje sami branijo, in ki slove: „1536. dne 15. maja, Ljubljana. Ivan Kacijanar, baron v Katzensteinu in Smladniku, najvišji vojni glavar na Ogrskem in deželni glavar na Kranjskem, naznanja vsem prebivalcem po Kranjskem, Slovenski marki, Metliškem, Istri in Krasu sklep deželnega zbora z dne 8. maja (ponedeljek po Jubilarje), kako naj postopajo zaradi preteče turške nevarnosti. Vsled cesarskega ukaza je sklenil deželni zbor, da se naloži polovica zemljiške davščine vsakterega dohodka (die halbgult eines jeden einkommen anzuschlagen). Z enim delom tega davka bo mogoče vzdrževati dvesto „slabih“ (!) konj (geringe pfer) štiri mesece dolgo, drugi del pa pošlje v Krajino (Granitz), kjer se nahajajo mesta in trgi v veliki nevarnosti, ker vsak dan jih lahko napade sovražnik. Omenjena davščina se bo pobirala o sv. Jakobu. Tudi je sklenil deželni

Slovenska Straža bo izdala za letošnjo Veliko noč štiri

UMETNIŠKE RAZGLEDNICE

Osnutke so napravili naši priznani domači slikarji in so v njih obdelali slovenske narodne običaje, ki so najtesneje povezani z verskim življenjem velikonočne dobe. Vso slovensko javnost že danes opozarjamo na razglednice, ki bodo ponazorile v narodopisni pristnosti prizore naših domačih šeg in navad. Predstavile bodo hkrati najširši javnosti tri naše domače umetnike v njihovem umetniškem prizadevanju za gojitev in ohranitev pristnega slovenskega življa. Razglednice pa bodo končno tudi klic naši zavedni slovenski javnosti, naj se vedno in povsod zaveda svoje narodne dolžnosti in podpira našo SLOVENSKO STRAZO. — O razglednicah samih bomo o priliki še podrobneje poročali.

Novice

Fantovski praznik na sv. Jožefa je proslavil tukajšnji FO. Udeležil se je s člani na čelu z zastavo slovenske službe božje ob 10. uri ter priredil tudi akademijo, ki je nad vse lepo zapadla.

Nepričakovani napad je doživel tukajšnji stanovalac B. ob policijski uri pred kavarno na glavnem trgu. Neznani napadalec, ki je doma baje iz neke vasi, ga je z boksarjem udaril po glavi, da se je imenovani nezavesten zgrudil in so ga morali z nosili nesti domov.

V noči na ponedeljek 24. t. m. je ponovno zapadel sneg in vso pokrajino pobelil.

Naredba o prodaji in izvozu krompirja: Sresko načelstvo v Kočevju je prepovedalo vsaki izvoz krompirja iz okraja. Prosta prodaja krompirja je dovoljena do 200 kg. Do 1. aprila morajo vsi kmetovalci in trgovci (zadruga) z živili prijaviti vse večje zaloge od 200 kg krompirja okrajnemu preskrbovalnemu odboru pri kočevskem sreskem načelstvu. Določene so kazni do 3—6 mesecev in do 25.000—100.000 din.

zbor, da je treba poplačati vse davčne zastanke. Ako bi kdo tega ne storil, vzame se mu posestvo.

Ker se je zvedelo, da se je zbralo mnogo Turkov, ki hočejo napasti Senj in druga mesta ter da potem pridero v kranjsko deželo, zato je treba tem krajem pomagati, kolikor mogoče.

Da ne bodo Turki v manjših četah napadli dežele, se je sklenilo, da naj vzdržuje red kot četrtglavar (Viertlhauptmann) Ivan z Brneka (von Wernegkh), glavar v Kostanjevici, po metliškem, mehovskem, kostanjeviškem, novomeškem, žužemberškem in krškem gospodstvu in njih bližnji okolici. Izvzeti so Uskoki, katerim zapoveduje Ivan vitez Püchler, oskrbnik najvišjega vojnega glavarstva. Viljem Schnitzenbaumer naj kot četrtglavar skrbi za red po Kostelu, Poljanah, Ribnici, Ložu, Ortneku in drugih tamošnjih krajih. Jakob iz Raven (von Raunah) pa po Istri in Krasu. Ti četrtglavarji so dobili oblast, da zasledujejo sovražnika in ako bi kje naleteli nanj, da se mu postavijo v bran. Drugi deželani naj jim izkazujejo pokorščino in jim pomagajo, da se lažje reši domovina. Kdor ne bo ubogal, bo kaznovan, naj si bo posvetnega ali duhovskega stanu.

Ako bi postala kaka posebna nevarnost na Dolenjskem, na Notranjskem ali pa po Istri in Krasu, prišlo bi na pomoč dotičnemu četrtglavarju tisoč kmetov z Gorenjskega. Da ne bo nikakih zaprek, dobi naj vsak kmet po 5 krajcarjev na dan, ko pojde drugim pomagat. Ako bi se kak kmet odtegnil svoji dolžnosti ter bi raje za tisti čas zapustil deželo, kakor pa šel zoper sovražnika, izgubi naj svojo dedinsko pravico.

Ker se gode na cerkvenih sejnih na deželi razne nesposodbnosti, kakor pretepi, uboji itd., zato se sejmji prepovedo. Le sv. maša se sme brati, ne sme se pa plesati, pijančevati in kupčevati. Ako bi kdo temu ukazu ne posređoval, kaznuje ga selski sodnik (Landrichter), krčmarjem in prodajalcem pa naj vzame njih blago.

Poročajo

Prigorica. Prejšnji teden je umrl po dolgi mučni bolezni g. Matija Bradač. Bil je dolgo let v Ameriki, kjer si je v rudnikih nakopal bolezni. Pokojni je bil družaben in miren značaj, veliko je čital, zato je bil precej razgledan v sodobnih vprašanjih. Kot dolgoletnemu cerkvenemu pevcu mu je pevski zbor zapel žalostinko pred domačo hišo in na pokopališču, kamor ga je spremilo veliko število prijateljev in znancev. N. v m. p.!

Lipovec. V četrtek smo pokopali g. Marka Henikmana, najstarejšega vaščana. Pokojni je bil marljiv, pošten in postrežljiv gospodar, dober sosed, priljubljen v vasi in okolici. Zavzet je bil vedno za vsak napredek v vasi in k temu tudi navduševal mlajše. Bil je odločen krščanski značaj. N. v m. p.!

Stara cerkev. Tukajšnje prosvetno društvo je priredilo v nedeljo 23. marca lepo proslavo Materinskega dne. Nastopil je pevski zbor, dekleta v narodnih nošah pa so izvajala simbolično vajo: Slovenka sem. Otroci so nastopili z rajalnimi vajami in deklamacijami. Za zaključek smo videli še pristrčno igrice: Materina ljubezen.

Jelendol. Zastal je dovoz krlev, kar je zastavilo obrat v tovarni za par tednov. Z avtomobili se pa ne da v gozd; je pa le najzanesljivejša žival, ki se požene v goščave in v skale, kamor stroj ne more. Draginja je tudi naše delavske vrste zagrabila, zato smo zaprosili za povišanje zasluzka. Pogajanja še trajajo, upamo, da ne bodo brez uspeha.

Dobrepolje. V nedeljo 16. marca se je tu vrnil v mali dvorani Jakličevega doma občni JRZ. Zelo zanimivo poročilo o zunanjem in notranjem položaju je v poljudni besedi podal tajnik banovinske JRZ g. Casar. Izvolil se je odbor s predsednikom g. Jožefom Strnadom na čelu.

Kočevje. Oba dekliška tečaja za umetno vezenje dokončujeta svoje delo, oni v Mozlju in tečaj v Stari cerkvi. Ob zaključku priredi vsak tečaj doma razstavo, po Veliki noči pa oba skupaj v Kočevju.

V nedeljo 16. t. m. je imela v dvorani hotela „Trst“ tukajšnja krajevna organizacija JRZ svoj letni občni zbor, ki se ga je udeležil tudi zastopnik banovinske organizacije tajnik g. Casar. Ta je v lepem izčrpnem govoru orisal položaj naše države v današnjih pomembnih časih in povdarjal, da naj vse neprijetnosti, ki jih sedaj doživljamo, mirno prenašamo z zavestjo, da je naša država po zaslugi modrega državnega vodstva razmeroma ena najsrečnejših v Evropi. Kot zastopnik politične oblasti se je občnega

Duhovno berilo

Praznik sv. Jožefa praznuje sv. cerkev 19. marca. Slovensko ljudstvo sv. Jožefa zelo časti. Več župnih in podružnih cerkva je njemu posvečenih, veliko Jožefov in Jožic si ga je izbralo za zavetnika. Tudi bivša Kranjska, jedro Slovenije, se je priporočala in se priporoča njemu v posebno varstvo. Kako tudi ne? Tisti, ki je tako zvesto čval nad Jezusom, bo zvesto čval tudi nad našim narodom Samo, če ostane narod vreden njegovega varstva. Podlaga in korenina vsakega naroda je družina. Kako lepo piše o tem „Domoljub“ v svoji 10. številki: „Narod, ki ima duševno in telesno zdrave družine, je zapisan rasti in življenju, narod z bolnimi družinami je obsojen na smrt in nima bodočnosti. Zgodovina bo naredila čezenj križ, kakor je naredila že čez toliko narodov. Kdor torej svoj narod v resnici ljubi, bo z vsemi močmi delal za duševno in telesno moč svojega naroda. Je pa resnica: duševna in telesna moč korakata vstric. Gnilo telo, gnila duša, zdravo telo, zdrava duša. Nikar torej ne govorimo, češ majhen narod smo, mi moramo poginiti v morju narodov!

Majhno število nas ne bo pogubilo, gniloba, nečistost, razuzdanost, popivanje in podivjanost: to bo prej ali slej naša narodna smrt, če se ne bomo o pravem času spametovali.“ Resne besede, ki naj bi si jih vsi Slovenci resno vzeli k sru, tudi Slovenci na Kočevskem. In še nekaj. V 1. št. „Blagovijesti“ piše novi skopljanski škof med drugim, da Slovenija prednjači v Jugoslaviji v nazadovanju rojstev. Slaba pohvala, da človeka ob njej oblije rdečica. In tu je največje zlo, ako družina ni več zdrava. Kdor tu greši, naj se nič več ne imenuje Slovenca, on je samo še grobokop slovenskega naroda. Proč s frazami, puhlice naroda ne rešijo, narod reši družina in tisti, ki se trudi za družino. Naj bi sv. Jožef, ki ga imenujemo v litanih: steber družin, ostal in postal steber naših družin in tako tudi steber slovenskega naroda!

zboru udeležil okrajni načelnik g. dr. Bratina. Pri volivah je bil izvoljen za predsednika ponovno g. nadzornik Peterlin. V odboru delujejo še gg. Struna, Bižal, Blenkuš in drugi stari sodelavci.

Obrtniška zadruga v Kočevju opozarja vse obrtnike kočevskega okraja, ki potrebujejo v svojem obratu petrolej, naj to in množino, koliko potrebuje mesečno, predsedniku zadruga takoj javljajo.

Nova Štifta pri Ribnici. Pri nas na našem slovenskim božjepotnikom znanem griču se kljub današnjim nemirnim časom vrši živahna

akcija za postavitve novega cerkvenega doma, ki bo zatočišče vseh naših katoliško-prosvetnih in sploh vseh cerkvenih organizacij ter obenem tudi nekako romarsko zavetišče. Duša vsega tega pokreta je naš agilni, za vse dobro vneti Amerikanec g. p. Vianey Trinko, ki s pravo ameriškansko podjetnostjo nesebično dela na to, da bi tukajšnjemu ljudstvu storil nekaj dobrega za utrditev naše kulture in vzgoje mladine po krščanskih načelih. Želimo, da bi ga narod in naša javnost v tem razumela ter ga blagohotno podprla v njegovem človekoljubnem delu. Naš kraj, ki je slovita slovenska božja pot, bo s tem mnogo pridobil in upajmo, da bo Mati Božja ohranila Slovenijo in vso našo državo mirno kot doslej, da nam bo izprosila pri Bogu milost ljubelega miru, in se bo tudi to delo na kraju zbirališča njenih častilcev lahko srečno in nemoteno izvršilo.

Notranji pregled

Minister dr. Krek v Radovljici: Svoboda ljudstva, nedotakljivost meja in mir na zunaj in znotraj

16. marca dopoldne je bila v Radovljici seja zastopnikov organizacij JRZ za radovljiški okraj. Poročilo o notranjem in zunanjem položaju je podal prosvetni minister dr. Miha Krek, ki je rekel, da se vlada v polni meri zaveda zgodovinske odgovornosti, ki zahteva modro in trezno presojanje dogodkov, zlasti pa zrealo daljnovidnost. Svoboda ljudstva, nedotakljivost meja in mir na zunaj in znotraj so cilji, ki jih vlada s svojo politiko hoče doseči. To so naloge, ki so tako visoke in dragocene, da jih ni mogoče uresničiti brez velikih žrtv. Te žrtve so hude in bodo iz dneva v dan hujše. Če hočemo ohraniti svoj dom in svobodo, se jih ne smemo ustrašiti, temveč se truditi in jih junaško prenašati. Časi so težki. Nič lažjega ni kot godrnjanje in zabavljanje. Kakor doslej, moramo Slovenci tudi v bodoče ostati politično zreli in disciplinirani. Ta disciplina in enotnost nas bosta ohranili na tistih poteh, po katerih nas je vodil naš veliki pokojni voditelj dr. Anton Korošec. Vodstvo, ki smo si ga soglasno zvolili na naš najtežji dan, ko smo izročili materi zemlji svojega velikega državnika, ima pred očmi le eno veliko skrb, kako preživeti čase, ko mora skupnost kakor tudi posameznik nekaj žrtvovati.

Srbski patriarh v avdienci na dvoru

„Vreme“ poroča: „Njegovo kraljevsko visocanstvo knez namestnik je blagovillil včeraj ob petih popoldne sprejeti v avdienco Nj. svetost patriarha srbskega g. dr. Gavriila.“

„Pa sedaj? Kaj porekó doma, če me porešé?“

„Porečeš, da te je bila na šetnji zajela huda ura pa si morala vedriti izven grada. Sicer pa, Viljenica, če se bojiš svojega očeta, pojdi domov, ne hodi za nami!“

„Ne, jaz grem s teboj!“ je dejala mladenka odločno in mu podala roko.

„Slava ti!“ je dejal stavec. „Sedaj pa le hitro!“

Krenila sta proti šumi.

Kipeče morje je bučalo za njima.

Žalostno kričeč in s kreljutami loputajoč je jata črnih ptic prhutala nad obrežjem.

V oblakih je pa šumelo in vrelo kakor v razbeljeni peči. Kačasti bliski so se zaporedoma vpeljali iz njih in vse križem švigali nad zemljo.

Drdrajoč grom je cepil oblačne stebre, strahovito rohnol in ropotal po ozračju ter treskal ognjene strele, kakor bi hotel razstreliti vesoljni svod.

Starca in mladenko je objela šuma z mračnim svojim krilom. Viljenica se je tresla po vsem životu kakor šiba na vodi, in skrivnostna tesnoba se je ovijala njene duše. Slavomir je korakal krepko; z desnico se je opiral ob gorjačo, z levico pa držal deklico za roko in govoril:

„Glej, moči in sile Perunove! Pred zlati svoj plug, blisk, je zapregel oblačne valove in zdaj orje po nebeškem svodu. Na ognjenih kolih se vozi in meče na zlotovnega Črniboga, glavarja nebeških voda, ognjevite strele in goreče kamenje... (Dalje prihodnjič)

Bogdan Vened:

2

Naš stari greh

Polabska povest

„Od kdaj?“ je razgreto odvrnila deklica, in kri ji je šinila v glavo. „Od kdaj pa zajec oponaša volku strahopetnost? Ne govori, Slavomir, o moji bojzljivosti, ker pri bogovih, taka bojzljivka nikdar nisem bila in nikdar ne bodem, kakor so zajčji sinovi bodriške zemlje!“

„Mar misliš, da bodriška zemlja res rodi in redi danes samo še plašne zajce, in da v šumah njenih več ne prebiva drzna zverjad?“

„Da!“ je strastno zatrdila deklica. „Bodriška zemlja, ki je prejšnje čase slula daleč naokrog, da redi dolincem strašno zverjad, redi danes le še strahopetne zajce in miši, ki se pri najtanjšem šumu gozdnega lista poskrijejo v svoje luknje. Izumrla je zverjad, ki je zadajala takov strah sosednjim deželam; prelevila je ali pa preobrazila zverinsko svojo čud in se prelevila v krotko živad.“

„Ali se je pa potuhnila!“ ji je segel stavec v besedo.

„Potuhnila? Ne verjamem.“

„Da, Viljenica, le potuhnila se je. Vedi, slišal sem poprej, skrit za drevjem, tvoje besede, v katere si izlila svoj srd nad tujca in v katerih si očitala Bodričem nemoštvo. Slišal sem vse, pa ne boj se, da te izdam; saj veš, da je Slavomir sovražnik, zaklet sovražnik tujcu. Z neskončnim veseljem so me napol-

nile tvoje besede. Vedel sem sicer že prej, da vkljub temu, da si krščena, ne ljubiš kaj posebno novega Boga. A da si tako goreča privrženka starih bogov in tako vneta rodoljubkinja, si nisem mogel misliti, dokler nisem slišal besed, ki si jih ravnokar izgovorila. Vesel sem te, neizrečeno vesel. Pa bodi tudi ti vesela in potolažena! Ne misli, da sva samo midva privrženca zatiranih starih bogov. Ne! Hvaljen bodi višnji Veles, ki daje zemljanom modre svete in misli v glavo: velika množica bodriških sinov s pravičnim srdom gleda na tvojega očeta, ki nam v svoji zmoti in zaslepljenosti vsiljuje novo vero. Premnogi Bodriči črté kristjana; kakor ti, tudi oni še niso zatajili svoje krvi. Pojdi z menoj! Pokazati ti hočem, da bodriška zemlja redi za tujca še mnogo strašnih zveri. Peljati te hočem k svojim somišljenikom, ki bodo zatrdno navdušeno sprejeli v svojo sredo Gotšalkovo hčer — svojo somišljenko...“

Glej, mrak razgrinja čez zemljo črni svoj plašč, in na nebu zbira gromovnik Perun točo in oblake. Pojdiva hitro, da naju ne zatme nevihta!“

II.

Stavec je prijel deklico za roko in dejal še enkrat: „Pojdiva!“

„Kam?“ je vprašala mladenka z malce trepetajočim glasom in mu izpulila roko.

„Saj sem ti rekel: k zverjadi bodriški, k zakletim sovražnikom.“

Triurna nočna seja vlade

V petek 21. marca zvečer je bila triurna seja naše vlade. Seji so prisostvovali vsi člani vlade. Pričela se je ob 21 in je trajala do 24. Službeno poročilo pravi, da je bila seja posvečena razmotrivanju važnih vprašanj v zvezi z današnjim zunanjepolitičnim položajem.

Cvetkovič, dr. Maček in dr. Kulovec v skupni avdijenci

„Hrvatski dnevnik“ poroča iz Beograda: Danes popoldne so bili sprejeti v skupni avdijenci pri knezu namestniku Pavlu predsednik vlade Cvetkovič, dr. Maček in dr. Kulovec.

Sprememba v vladi

Odstopila sta 24. marca minister socialne politike dr. Budisavljević in kmetijski minister dr. Čubrilović. Nova ministra sta dr. Ikonić in dr. Nikitović.

Zunanji pregled

Rooseveltov govor — za demokracijo

Prezident Roosevelt je govoril na banketu časnikarjev v Beli hiši 15. marca zvečer. Govor, za katerega je vladalo veliko zanimanje, so prinašale vse ameriške in britanske radijske postaje. Roosevelt je jasno očrtal stališče Amerike do sedanje vojne in je Angliji in njenim zaveznikom zagotovil takojšnjo, izdatno, neomejeno in vsestransko pomoč do končne zmage. Med drugim je dejal, da Amerika zdaj ustvarja novo svetovno zgodovino s svojo zadnjo odločitvijo. To ni sklep enega moža, temveč sklep 130 milijonov Američanov. Vsako orožje, naj bo že kakršnokoli, ki ga lahko pogreše, bodo dali Angliji. Zakon o pomoči Angliji se pa nanaša tudi na sredstva in pota, kako te potrebščine spraviti čez morje. Zdaj so vse ameriške misli usmerjene v hitrost produkcije. Ta hitrost narašča in je največja, ki jo je Amerika kdaj poznala. Amerika bo odslej, ko se je narod odločil, prava orožarna za demokracije. Amerika bo še nadalje skrbela za blaginjo človeštva. Roosevelt je končal z besedami, da ni imel ameriški narod še nikoli v zgodovini naloge, ki bi bila bolj vredna brezpogojnih žrtev, kakor je naloga, da brani in ohrani demokracijo.

Hitlerjev govor v spomin na vojne žrtve

Hitler je govoril 16. marca, ko so po Nemčiji proslavljali spomin na žrtve svetovne in sedanje vojne. Svečanosti v Berlinu so se vršile pred spomenikom žrtev svetovne vojne, kjer je govoril Hitler. Najprej je slavil spomin padlih vojakov, potlej pa orisal potek sedanje vojne. Med drugim je dejal, da sme biti nemški narod ponosen na tiste, ki so žrtvovali svoje življenje za nemški narod v svetovni in sedanji vojni, vojni, ki je bila Nemčiji vsiljena. Nemški narod se bori s tistimi, ki podcenjujejo njegovo moč in ga hočejo uničiti. Danes se nemški sinovi bore po vsem svetu na morju in v zraku, da zagotove ostalemu narodu bodočnost in izsilijo mir, ki bo pravičnejši, kakor je bil versajski. V svojem govoru se je Hitler spomnil tudi italijanskih vojakov, ki se bore za isti cilj. Naposled je dejal, da svečanost najlepše zaključuje z obljubo, da vsiljeni boj spremene v dokončno in najslavnejšo nemško zmago. Zdaj je nemška vojska najmočnejša v vsej zgodovini. Nobena sila in nobena pomoč na svetu ne more več spremeniti izida vojne, ki se bo nadaljevala na kopnem, v zraku in na morju in privedla do popolne končne zmage.

Za končanje grško-italijanskega spora in popolno jasnost zadržanja Jugoslavije in Turčije napram Nemčiji

V politiki je bilo v preteklem tednu glavno zanimanje osredotočeno okrog jugovzhodne Evrope. Nemčija se je namreč očitno odločila, da čim hitreje konča italijansko-grški spor, prej, preden bi Angleži mogli v Grčiji izkrcati kakšno veliko armado. Toda preden Nemčija začne proti Grčiji z vojaškimi operacijami z bolgarske meje, kjer se zbira angleška armada, hoče nemška vlada imeti popolno jasnost glede zadržanja Jugoslavije in Turčije. Z jugoslovansko vlado so se pričeli razgovori že prejšnji teden. Turčiji pa je kancler Hitler poslal osebno pismo, na katero je v preteklem tednu odgovoril predsednik

Turčije Ineni. Turčija je v glavnem izpovedala svoje stališče, nakar je sledil takoj sestanek med turškim in angleškim zunanjim ministrom na otoku Cipru, iz česar se sme sklepati, da je Turčija ostala pri zavezništvu z Anglijo, v Jugoslaviji pa je bila v četrtek ponoči tri ure trajajoča seja vlade, kjer so proučevali stališče Jugoslavije. Kakor poročajo časopisi, posveti trajajo še vedno naprej. Kakor hitro bo Nemčija imela jasnost glede zadržanja Turčije in Jugoslavije, bo v Grčiji narejen poskus, da sklene z Italijo mir. Šele potem, ko bi bila vsa vprašanja na Balkanu rešena tako, da bi dala Nemčiji občutek varnosti, je treba pričakovati velikega napada na zahodu. Razčiščevanje na Balkanu je torej le del nemških priprav za svojo veliko ofenzivo na zahodu.

Oživela bojišča - Medsebojni letalski napadi na zahodu

Na zahodu so bili v preteklem tednu štiri množestveni nemški letalski napadi na angleška pristanišča Hull, London in Plymouth v istem obsegu, kakor v pozni jeseni lanskega leta. Razdejanja so velika. Angleško letalstvo je poslalo v boj novo vrsto bombnikov ter izvedlo večje napade na Kiel, Wilhelmshafen, Köln in Lorient.

Bitka za Atlantik

Delovanje podmornic je postalo hujše in angleški državniki so že izrekli „besedo o bitki za Atlantik“, ki da se sedaj razvija in ki bo odločila o bodočih pomorskih zvezah med Anglijo in Ameriko.

Boji v Afriki

V Afriki so Angleži v Libiji zasedli zelenico (oazo) Džarabub ter zajeli 800 ujetnikov, v Eritreji napadajo Angleži utrjeno mesto Keren že od torka dalje in poročajo o hudih nasprotnikovih izgubah, v Abesiniji so zasedli Džidžigo in Hargeišo blizu železnice Džibuti—Addis Abeba. V angleški Somaliji so vzeli nazaj prestolnico Berbero in prodirajo od tam proti Abesiniji. V italijanski Somaliji so operacije v glavnem končane in dežela zasedena od Angležev, v notranjosti Abesinije so se pojavile štiri angleške kolone, ki prodirajo vedno globlje, podprte od abesinskih četnikov, ki delujejo na širokem področju.

V Albaniji

V Albaniji Italijani svojega velikega ofenzivnega sunka niso več ponovili, Grki pa so spravili v zaledje 3600 ujetnikov in se pripravljajo na nove boje. Središče borb je pri Tepeleliju.

Razgovori z Nemčijo

Pod gornjim naslovom je objavilo „Vreme“ siedeči članek iz Berlina: Predmet vseh političnih razgovorov v Berlinu je še vedno Jugoslavija in diplomatsko delovanje, ki ga je podzela njena vlada v zvezi z zavarovanjem tistega mesta mesta Jugoslaviji, ki ga po vsaji moči in položaju brez dvoma zasluži na Balkanu.

Italijansko-jugoslovanski trgovinski odbor

je napravil nove načrte za trgovinsko izmenjavo med tema dvema državama za letošnje leto. Odbor je določil nove kontingente in prilagodil izmenjavo blaga v skladu z novimi razmerami. Izmenjava bo večja kakor kdaj doslej. Pogajanja so potekla v kar največji pristranosti. Pomen jugoslovansko-italijanskih trgovinskih stikov pa dokazuje tudi to, da je v Beogradu imenovan poleg italijanskega trgovinskega atašeya tudi trgovinski svetnik.

Nenapadalna pogodba Turčija-Rusija

Na merodajnih mestih potrjujejo, da je turški poslanik v Moskvi izročil sovjetski vladi noto, v kateri turška vlada na naslov Sovjetske zveze

ponavlja ista zagotovila, ki jih je sovjetska vlada nedavno dala Turčiji. Na merodajnih mestih trdijo, da bosta obe noti objavljeni v obliki uradnega poročila, ki bo potrdilo obstoj nenapadalnih obveznosti med obema državama za primer, da bi ena ali druga država prišla v oborožen spor s kakšno tretjo državo.

Jugoslavija pristopila k trojni zvezi Nemčije-Italije Japonske

Na praznik 25. marca je vodja nemške države ob navzočnosti zunanjega ministra von Ribbentropa, nemške oborožene sile v. Keitla, zunanjega ministra Italije grofa Ciana ter poslanika Japonske ter Slovaške, Madžarske, Romunije in Bolgarije na Dunaju v gradiču Belvedere sprejel predsednika jugoslovanske vlade Dragišo Cvetkoviča in zunanjega ministra Cincar Markoviča. Predstavniki treh velesil garantirajo Jugoslaviji suverenost in njeno integriteto ter ne zahtevajo prehoda svojih čet skozi Jugoslavijo. Na tej osnovi je Jugoslavija podpisala pogodbo.

Za kratek čas

Zdravnik mi je pripovedoval sledečo zgodbo: K zdravniku pride kmetič s prošnjo, da ga pregleda in napiše primerna zdravila. Zdravnik to vestno napravi, kmetič ga plača in odide. Gre v lekarno in kupi zdravila in plača. Pri prvem kanalu pa vzame zdravila in jih izlije v kanal. Vprašajo ga, kaj da dela. Kmetič odgovori: „Bil sem pri zdravniku in ga plačal, ker zdravnik mora živeti. Šel sem po zdravila in jih plačal, ker tudi lekarnar mora živeti. Zdaj sem jih pa ven izlil, kajti tudi jaz moram živeti.“

*

Kočevski vlak dirja s strahovito brzino, ne vem koliko kilometrov na uro. Pri Stari cerkvi se na progi pase krava. Gorje, povozil jo bo. Ali ne? Krava jo udere naravnost po progi, vlak pa za njo. Pri Lipovcu spet krava na progi. Bila je ista, ki je zbežala pred brzovlakom in se med tem, ko jo je dohitel, že mirno pasla na progi.

Osramočeno zaničevanje kmeta

Tri „gospodične“ so se sprehajale po veliki cesti pri Tr. Pa pride mimo kmet z upreženimi voli. Pa se hoče ena gospodičin malo ponorčevati in mu pravi: „Oče, oče!“ Kmet obstoji in vpraša: „Nu, kaj je?“ Pa odgovori gospodična: „Glejte, kolo se vrti, kolo!“ Kmet jo srpo pogleda od nog do glave in ji odvrne: „Tebi pa jezik!“ in požene voli. Gospodične pa so jo hitro popihale po cesti osramočene. Š.

Slovenski pregovori o lesu

Ako si ti iz mesa, tudi jaz nisem iz lesa. Bodi zima, bodi kres — kadar zebe, neti les. Gre skozi les, a ne vidi dreves. Les je les, če ni kruha vmes. Množni kakor žužki v lesu. Ne more se iz vsakega lesa podoba iztesati. Sadje je les, ako ni kruha vmes. To je tisti les, ki se ga boji pes. Žegen se hitro popade mesa, a dolgo ne lesa (blagoslov na veliko soboto je kratek, a na cvetno nedeljo dolg). Šašelj.

Kočevski Slovenec

Vljudno Vas prosimo, da naročnino za zaostalo leto poravnate po priloženih položnicah čim preje.

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema in nove hranilne vloge obrestuje po 4%, daje kratkoročna posojila proti zastavi ali poroštvu.

Za varnost jamči neomejeno porošstvo njenih članov in lastno premoženje.